

Hospodářské noviny, 28. 7. 2005

José Noguera: Chávezova revoluce a smích vousáče Fidela

"Přestože Chávez vyhláší boj proti chudobě za svoji prioritu, počet lidí zasažených extrémní chudobou se zvýšil o 10 procent."

Chávezova revoluce a smích vousáče Fidela

V roce 1992 se Hugo Chávez poprvé pokusil o státní převrat ve Venezuele. Neúspěšně. Obhajoval ho tím, že chce znovu vybudovat opravdovou demokracii a zbavit Venezuelu chudoby. Když po několika letech dostal prezidentskou milost, kandidoval na prezidenta se stejnými hesly. Lidé mu uvěřili a v demokratických a svobodných volbách získal pětiletý prezidentský mandát, který tehdy platná ústava nedovolovala prodloužit.

Zaklínadlo revoluce

Jen o dva roky později změnil ústavu, tak aby si protáhl volební období o dalších šest let a mohl být znovu zvolen. Podle této změny by mohl vládnout do roku 2014. Přestože byl zvolen na pět let, vládne Venezuele již sedm let a nepřestává veřejně prohlašovat, že chce být u moci až do roku 2021.

V dobách, kdy byl Chávez pouhým kandidátem na prezidenta, slovo "revoluce" se v jeho slovníku neobjevovalo. Od zvolení ale neúnavně prohlašuje svou vládu za revoluční a tvrdí, že vládne pro chudé.

Opakovaně zatracuje kapitalismus a viní Spojené státy za všechny problémy světa. Veřejně slíbil, že uskuteční novou verzi marxistického socialismu, jejíž podobu prý upřesní v budoucnosti.

Nový, lepší marxismus

Co tedy přinesla sedmiletá Chávezova vláda Venezuelanům a zvláště tolik zmiňovaným chudým? Podle Venezuelské centrální banky byl v posledních sedmi letech nárůst národního důchodu nulový.

Když vezmeme v úvahu růst populace, znamená to pokles příjmů na osobu o 11 procent a míru nezaměstnanosti přes 15 procent. Pro soukromý sektor znamenaly Chávezovy útoky na USA, kapitalismus a takzvané oligarchy ztrátu důvěry, která okamžitě přinesla pokles soukromých investic z 25 procent hrubého domácího produktu (HDP) v roce 1998 na 10 procent v minulém roce.

O revoluční statistice

Následkem toho - přestože vláda neustále vyhláší boj proti chudobě za svoji prioritu - se počet lidí zasažených extrémní chudobou zvýšil o 10 procent, a to podle oficiálních vládních statistik. Jinými slovy, Chávezova revoluce se stala skutečnou továrnou na chudé. Když byl Chávez dotázán na růst chudoby během jeho vlády, odpověděl, že "tyto statistiky byly získány neoliberálními metodami, ale kdyby byly spočítány revolučními metodami, určitě by byly jiné". Bylo by zajímavé zeptat se statistiků, co to mohou být revoluční statistické metody.

Záchranou je drahá ropa

Více než polovina venezuelských příjmů pochází z ropy. Přesto se venezuelská ekonomická katastrofa odehrává zrovna v době, kdy na trhu s ropou probíhá historický boom. Cena barelu ropy vzrostla z přibližně 15 amerických dolarů v době, kdy se Chávez

ujímal moci, na rekordních 65 dolarů před několika týdny. Nelze si ani představit, jak bude vypadat ekonomická a sociální situace, až světové trhy začnou tlačit cenu dolů.

Barely pro Fidela

Co tedy udělal Chávez se všemi těmi penězi, které získal z drahé ropy? To je skutečná záhada. Venezuelská státní ropná společnost PDVSA nezveřejňuje poslední tři roky svoje účetnictví ani neprochází auditem. Národní kontrolní úřad neprovádí žádné kontroly a vrchní státní zástupce neřekl ani slovo, když předseda venezuelského vrchního soudu prohlásil, že spravedlnost ve Venezuele musí být od této chvíle revoluční.

Osud některých příjmů z ropy je ale dobře znám. Revoluční Venezuela jimi podporuje kubánskou komunistickou vládu, které posílá nejméně sto tisíc barelů ropy denně, a to v podstatě zdarma. Velkou část této ropy Kuba dál prodává na světových trzích. Díky tomu se může Castro chlubit, že kubánská ekonomika prosperuje.

Když před několika týdny hurikán Dennis zpustošil části tohoto překrásného karibského ostrova, Castro varoval USA a EU, aby se nepokoušely posílat Kubáncům finanční pomoc. Castro tvrdí, že pomoc nepotřebuje, a možná má tentokrát skutečně tvrdohlavý vousáč pravdu. Koneckonců má přece dostatek ropy od Cháveze.

José Noguera, člen opozičního hnutí Sumate, byl v letech 1992 - 1993 náměstkem venezuelského ministra vnitra. V současnosti je profesorem ekonomie na CERGE-EI.